

Nagy idők nagy embereket követelnek

Jól írta, aki írta, hogy nagy idők nagy embereket követelnek. A nagy ember nem születik, nem anya hozza világra, a nagy embert az idő teremti meg. Ha

66 Győri László

A KÁDER

Regényrészlet

tette a két pártot, a szociáldemokratát meg a kommunistát, az ország fölött immár egyetlen párt, a Magyar Dolgozók Pártja virrasztott a magyar nép gondjain tűnődve; úgy forgolódott a szalmazsákos ágyon, hogy kilenc millió ember lélegzetviesszafojtva találgatta, hogy a párt vajon most éppen melyik oldalára fordul. Az ágyat frissen tömték meg, alig két esztendeje, a szalmaszálak még nem találták meg végleges helyüket, zizegtek, ropogtak; a magyar nép azonban már biztos volt benne, hogy néhány éves nyugtalan hánykolódás után minden vezetők, elsősorban Rákosi elvtárs immár békés álomban tölti éjszakáit. Sajnos, Rajkék, Rajk meg a bandája sok álmatlan éjszakát hozott rá éppen az elmúlt esztendőben, de most, hogy mindet fölakasztották, remek álmai lettek ismét.

Rendszerint éjfél körül tért haza lefüggönyözött fekete autójában a kihalt Margit-hídon át, a néptelen utcákon úgy suhant végig, hogy egyetlen részeg se tévelygett elé, a kutyasétáltatók messzire elkerülték azokat az utcákat, ahol Rákosi elvtárs jó lován hazafelé vágatott. Felesége, a vágott szemű burját nő, Fenyicska, puszival fogadta, ő pedig forrón átölelte, meglapogatta Fenyicska kissé gömbölyödő hátát, asztalhoz ült, ivott egy csésze finom grúz teát jó barátja, Sztálin elvtárs tiszteletére, a teát sosem hagyta ki, erős, egészséges szervezetét nemhogy éberségre serkentette volna, mint ahogy az más közönséges embernél történik, a grúz tea puha ábrándba ringatta, mély álomba zuhant, hogy reggel frissen folytathassa a szocializmus építését.

Szocializmus! A szocializmus volt minden álma a Tanácsköztársaság óta éjjel-nappal, éberem, háltában, ültében, álltában, és most, hogy beköszöntött az 1950-es esztendő, a jövő minden jót ígért. Megkezdődött az első ötéves terv.

– Ejnye, ejnye, Sztálin elvtárs, gondoltál-e rám éjszaka, amikor összehánytad a dácsát? Pedig én most is rád gondolok. No, nem baj, holnap bepótolod. Tudod-e Sztálin elvtárs, hogy ma indul nálunk az első ötéves terv?

egyszer elérkezik a nagy idő, meglesz hozzá a nagy ember is. Annak rendjelmódja szerint 1950-ben Magyarországon is fölvirradt a nagy idő hajnala. A szovjet–magyar népi demokratikus monarchia két esztendeje egyesítette

Eltársnő – kiáltott ki a szobájából –, mozog-e már az ötéves terv?

Tarisznyás elvtársnő hozta a jó erős feketét, és illedelmesen azt válszolta:

– Sikerülni fog, Rákosi elvtárs, csak tessék kézbe venni a dolgokat.

Gerő Ernő ugyanezen a reggelen egyik tavalyi beszédére révedt vissza, amelyet az ifjúkommunisták összértkezesletén tartott.

– Hogy is mondtam, hogy is mondtam? Ötvenezer új káderre van szükség az első ötéves tervben. Ötvenezeret mondtam? Mért nem hatvanat, nyolcvanot, százat? A csillagos gitit neki!

Már lefutott a legutolsó, legkisebb pártszervezethez is a jelszó, amelyet Gerő Ernő kihirdetett. Nagy idők nagy jelszava harsogott végig az országon.

Béres József a kuckójában ült, éppen most fejezte be a Megyei Néplapnak írott új levelét, és kanyarította alá lendületesen a nevét: Béres József vájár. Még egyszer elolvasta.

– Hát nem valami szépen írok, de azért – futtatta végig a papíron a tekintetét – jól olvasható. Hiába, a négy osztály, csak négy osztály, nekünk, vájároknak csak ennyi jutott. De majd belejövök.

Önelégülten, büszkén, ajka szögletén egy kis mosollyal hajtogatta össze a lapot. Most aztán megírtam, könyörtelenül, de igazságosan – gondolta. – Tavaly csak négy levelet küldtem, pedig a munkáslevelezők feladata az éberség.

– Mindig nekem kell mindent észrevenni! Félredobják a gerendákat, pedig még ki lehetne belőlük válogatni a javát. A reakciós kutyafáját az ilyeneknek!

A boríték egy kicsit szutykos lett az ujjától, nem baj, legalább látják, hogy egy igazi munkáslevelező, egy vájár-munkáslevelező írta.

Ekkor még sejtelve sem volt róla, hogy a nagy idő már kiszemelte, noha érzett egyet-mást belőle. Lehetett volna Párttitkár a Horthy-időkben? Most meg már az, amióta egyesültünk. Bizony, már két esztendeje, hogy szárnyunk alá vettük a szociáldemokratákat. Mostanában egyre többször ült ki mosoly az arcára, mert szépen nőnek a gyerekei, felesége jó meleg vacsorával várja, a termelés szépen növekszik, a Béke brigád a múlt héten száztíz százalékra teljesítette a tervet, nem kutya húsz csillével többet fejteni. Megmozgatta a képzeletét, már látta, a jövő héten harminc csillével dagasztják tovább a termelést. Mintha lágy szellő simogatta volna, bizsergett, megropogtatta a derekát, mintha új sugallat költözött volna belé. Mintha ezen a reggelen váratlanul megsajdította volna: nagy idő száll fölé, neki pedig nagy emberré kell válnia, egy lesz abból az ötvenezer káderből, akikről Gerő elvtárs

beszélt. Zengett az ország. De még hogy zengett! Béres József is érezni kezdte, hogy hamarosan, talán annál is előbb, hogy sejténé, úgyszintén zengetni kezd. – Mik ezek a hangok bennem? – kérdezte magától –, amikor a XII-es akna felé tartott, hogy ő is leszálljon a többiek közé. Csikorgott a hó, 68 süttött a nap, egyes elhullajtott széndarabok csillantak meg a fényben; felháborodással vegyes szeretettel nézte őket, kedve lett volna lehajolni értük, a méltósága azonban nem engedte, nem a Párttitkár dolga föl-szededegetni a drága fekete aranyat, nevelnem kell a dolgozókat, meg kell nevelnem őket hittel, szép szóval, akkor majd egyetlen darabka szén se megy pazérba. És azonkívül rántottát fogok reggelizni holnap. Még nem gyanította, hogy az asszony szét fogja tárnai a kezét:

– Tojás az nincs! A kenyérgyegyet pedig intézd el még ma!

– Elintézem, egész köteggel hozok, a húsjegyet is fölveszem, elintézek mindent, ami kell. Drága anyukám, ugye, boldog vagy mellettem? A te kis Párttitkárod azt akarja, hogy te is boldog legyél – és azzal megcsókolta a feleségét, aki nem tudta mire vélni ezt a nagy boldogságot.

A levél már röpült a szerkesztőség felé, hogy újabb dicsőséget szerezzen neki. Teát ivott, fokhagymás pirítóst evett, és munkába indult a nehéz bakancsban, amely úgy röpítette, mint a hópelyheket odakint a szél.

Gerő Ernő három nap múlva kézbe vette a legbizalmasabb jelentést, Rákosi elvtárs azzal a szép írásával odajegyezte fölé, hogy „Lásza Gerő!”. Az első két oldal elég unalmas volt, nőtt a lefülelt szabotőrök száma, a börtönök egy kicsit már kezdenek a megfelelő mértékben benépesülni, a szociáldemokrata áru- és szolgáltatás-kereslet kezdik megkapni a magukét, és így tovább, és így tovább; szinte már ingerülten nyálazta át a lapokat, amikor végre rátalált arra, amit keresett: megvan az 1000. káder. Fordulópont, már csak 40.000 hiányzik.

Isten veled, jó szerencse!

Az 1000. káder ismét a kuckójában ült, egy üvegkalitkában, amely a XII-es akna hatalmas öltözője mellett álló épületben adott helyet a félig párttitkár–félig vājār Béres Józsefnek, hogy innen írhasa korholó munkásleveleit a Megyei Néplapnak, innen szervezhesse a munkaversenyt, jelentsen a bánya pártbizottságának mindenről, amit a környezetében tapasztal. 69

Gerő Ernő távirata már útban volt feléje. Már töviről hegyire lekáderozta a kádert, ajaj, de mennyire, de milyen könnyen! Rettenetesen fölvidult a személyi lapjától: a szénfronton dolgozik, igazi vājār, te-tőtől–talpig derék elvtárs, szeplőtlen, tiszta szívű ember. – Ilyenekre gondoltunk, ilyen Béresekre van égető szükségünk – jegyezte meg a titkáranak. – Távirat, diktálok: – Béres elvtárs! Az Ön személyében a 1000. káder... – mi van ezzel a 1000. káderrel? Az 1000. káder került a káderek nagy táborába? Helyes: az 1000. káder került a munkáskáderek nagy táborába. Minden bizonnyal helyt fog állni, ahogy a párt elvárja Öntől. Jó munkát kívánok! Stb., stb., ahogy szoktuk. Gerő.

Az igazgatóságra még aznap megérkezett a sürgöny, volt ijedelemmel vegyes öröm, büszkeség. Béres kóvályogva, szédült fejfel vette át a nagy kitüntetést, alig akart hinni a szemének.

– Nagy ember lettél, Béres elvtárs! – mondta neki a vezérigazgató. – Csak el ne bízd magad!

Nehéz volt elviselni a távirat súlyát, valahogy azért csak elviselte.

Keshedt kis ember volt, vékonydongájú, de szívós inakból állt össze a karja, a teli szívlapáttal úgy röpítette a szenet a csillébe, mint akármelyik más, nála látszólag erősebb csillés. Hogy lehet, hogy ez a keshedt kis ember, ez a félfüggetlenített párttitkár ilyen teljesítményre képes a XII-es akna fojtó levegőjében? A hit erejéből. Már az apja is vājār volt, csak túl korán halt meg, a bányászbetegség vitte el, az ital, igen, az az igazság, hogy idősebb Béres József túl gyakran öntött fel a garatra, ilyenkor nem ismert se istent, se embert, jól kiosztotta az asszonyt, Jóskának is jócskán jutott belőle, nem csoda, ha nem szerette, semmit sem gyűlölt jobban, mint amikor anyja elküldte érte a sarki kocsmába. Félrehúzódo természet lett, egyetlen barátja egy idős ember volt a szomszédból, aki rákapatta az olvasásra. Tőle hallott először a Szovjetunióról, Marxról, Leninről, gyönyörű meséket, amelyekben nincsenek részeges apák, agyonsanyargatott bányászok, elagyabugyált asszonyok. Egy szép nap röpcédulákat nyomott a kezébe, és nemsokára azt súgta a fülébe: – A párt tagjának tekintünk, úgy vigyázz, ez nagy teher és nagy megtiszteltetés. – Így tudta meg Béres Jóska húszéves

korában, hogy illegális kommunista. Nem sokat tett érte, csak annyit, hogy hallgatott róla. Amikor elérkezett a felszabadulás, jelentkezett a Kommunista Pártba, és a pártra mindig nagybetűvel gondolt.

70 A nagybetűs Párt titkárává fogadta, igen, így lehetne fogalmazni, titkárává fogadta, mint a gyámszülő a gyámolatlant, ettől fogva végérvényesen a Párt fiának érezte magát, egynek a Párttal, egynek a néppel, a dolgozókkal. A világ ugyanis két részre oszlott a szemében: élősdiekre, tőkésekre, kulákokra, egyszóval kizsákmányolókra és kétkeziekre, munkásokra, verejtékező parasztokra, vagyis – örök szavajárásával – dolgozókra, akik együtt a nép. A Párt által ennek a népnek a bizalmából kapta a kis üvegkalitkát, amelyben titkár lévén éppen most is ült. A ketrecben volt egy íróasztal, az irodából került ide, már egy kicsit megviselte az idő, az íróasztalon két gipszfej, egy balról, egy még inkább balról, amelyek azonban fényes mázzal voltak beborítva, néhány irattartó, az egyik a „Munkaverseny”, a másik a „Pártügyek” feliratot viselte, írógép azonban hiányzott a berendezésből, Béresnek mindent kézzel kellett körmölnie, hiába kérte a felsőbb szervet, nevezetesen a Pártbizottságot, hogy Rózsika neki is gépelje le a jelentéseket, ebből soha nem lett semmi, Rózsika sohasem ért rá. Pedig milyen nagy szüksége lett volna erre a kis segítségre! Egy szerencséje volt, ha már Rózsikával nem, hogy az asztalán, amit még nem említettünk, egy telefonkészülék is állt. Ha már ott állt, időnként meg is szólalt: – Tessék, itt Béres! – szokta mondani már egészen fesztelen hangon. Most ismét elérkezett a telefon pillanata. Megcsördült, nyúlt is érte, korántsem hevesen, nyugodtan, megfontoltan. A telefon eltűnt egy pillanatra, bizonytalan ködben úszott, és ismét visszatért.

– Béres elvtárs, te vagy az? Légy szíves, jelentkezz a városi pártbizottságon, engem keress, Kemény Lászlót. Délután várlak.

Órájára nézett, a jutalomból vásárolta, hordta is büszkén, és többször pillantott rá, mint ahányszor szükséges volt, most azonban csakugyan tudnia kellett, mennyi az idő, nem szabad késnie, a párt nem kukoricázik. Amiben tökéletesen igaza van. Hajt az idő. Az 1000. kádernek indulnia kell. Az ismeretlen küldetéstől az utolsó pillanatban őszintén szólva majdnem berezelt. Méltó vagyok én erre a kitüntetésre? Nem csináltam néha valami marhaságot? De hiába kutatott emlékezetében, csak az jutott eszébe, hogy amikor egyszer eltört egy csákánynak a nyele, mintha a kellenél szigorúbban vonta volna felelősségre az anyagbeszerzőt, aki mellékesen úgyszintén a Párt katonája volt. A csákány nyele igazság szerint gyalázatosan túl hamar hasadt ketté, meg kellett állapítania, hogy a szálak ferdén futnak benne, ilyen fából nem szabad nyelet esztergálni. Ajaj, gondolta magában, Kemény elvtársnak hogy számolok el az én kemény hangommal? Nem, más vétséget nem követtem el, de ilyen kicsiségekkel is foglalkozna a városi bizottság? Vagy csak nem?! Gerő elvtárs? A távirat? Igen, a távirat. Szólít az idő.

Kemény elvtárs mosolyában Gerő elvtárs szigorú mosolya tűnt föl előtte. Kemény elvtárs rögtön hellyel kínálta. Furcsán tördelte a kezét, mintha valami bűne lenne, és az ítélszék előtt jobb híján a kezét nyomorgatná.

– Kávé? Kérsz egy kávét, Béres elvtárs? Vagy tudod mit, egy kucpival! Elvégre mi is megérdemeljük. Hajtsd csak föl, ne sajnáld!

71

Béres nem is sajnálta, annál inkább, mert jó előjelnek érezte, nem lehet nagy a baj, sőt jó bizonyosság, ha a párt konyakkal kínálja. Jól elhelyezkedett a székben, rokonszenvet keltő arccal pillantott föl Keményre, aki még most sem ült le, fölülről nézett rá, és mintha neki is rokonszenv csillogott volna a szemében. Béres egyre jobban olvadozott, lágyan, puhán várta, hogy mivel fog belehatolni a Párt.

– Béres elvtárs, ideje, hogy a lényegre térjünk. Káderekre van szükségünk, mint amilyen te vagy. A káder nem magától terem, kádernek nem lehet jelentkezni, mi döntjük el, hogy ki a káder. Nem tudhatod, hogy kineveztünk, nem rajtad múlt, illetve persze, hogy rajtad, csakhogy a párt avat azzá. A párt csöndben dolgozik, időnek előtte elbíztad volna magad. Megkaptad Gerő elvtárs táviratát. Lehet, hogy nem is te voltál az 1000. káder, de kellett az 1000., és Rákosi elvtárs téged választott. Nos... – Szünetet tartott, egy halom papírba túrt, lapozgatott: – Mióta is vagy tagja a pártnak? – Baráth, Béres... Ez az. Nos?

Béres nem értette, miért kérdezi, jobban tudják nála, hogy mióta, hát egy kicsit szégyenlősen mondta, hogy 1938-tól.

– Nem 1945-től? Itt az áll.

– Negyvenöttől, de már az illegalitásban is a Párt tagja voltam. Torockai elvtárs igazolhatná, ha nem halt volna meg, de sajnos meghalt, és nélküle sose tudom bebizonyítani, hogy Torockai elvtárs vonalán fölvettek a Pártba.

– Sajnálatos, sajnálatos, na, mindegy, hogy úgy mondjam, így is venterán vagy. Kétségtelen, kétségtelen – dűnnyögte. Ki tudja, miért, kétszer mondta, hogy sajnálatos, sajnálatos, kétségtelen, kétségtelen. Béres már szinte várta, hogy ezután melyik szót fogja megismételni, mert biztosan azokat újrzza meg, amelyeket valami oknál fogva fontosnak tart.

– Egyszóval, egyszóval, most már csakugyan térjünk a lényegre. Még eggyel? Na, nem baj, én azért... Ha megengeded. Nagy dolgok előtt a kicsi sem árt. Egyszóval. Értem én, ha most szorongsz, azt kérded, mit akar tőled a párt? Tudom, én is így szorongtam, én is egyszerű kétkezi ember voltam a Viharsarokban, ne haragudj, de béres, akár a te neved. Amikor a párt... Most meg itt vagyok, fölösleges az a kutya szorongás.

Elhallgatott, lehet, hogy már bánta; így kitérülközni mégsem illik a párt megtestesítőjéhez.

– Te írod azokat a dühös leveleket a Néplapba? Derék. Csak így tovább, csak így tovább!

72 Ekkor még maga Béres József sem tudta, hogy nemcsak úgynevezett dühös, szerinte nem dühös, hanem tárgyilagos leveleket fog írni ezután is ama bizonyos Megyei Néplapba, hanem több füzetre való önéletrajzot, védőbeszédet, vallomást a maga mentségéül erről a pillanatról meg az elkövetkezendő évekről, amelyet módunkban lesz olykor-olykor szó szerint idézni, ha saját szavainkból már kifogytunk, ha kevésnek tartjuk őket, és jóval erősebbnek, tarkábbnak, hihetőbbnek, életszerűbbnek véljük az övéit a mieinknél. Egyelőre azonban Kemény elvtársat hallgatja nagy figyelemmel.

– Eltértem a tárgytól. A levél nem érdekes... Azaz persze-persze, érdekes, most viszont másról van szó. Elhozunk az aknáról, szükségünk van rád. A munkáskáderek úgy kellene, mint egy falat kenyér.

Eszébe jutott a kenyérjegy, de elrestellte magát, hogy éppen ekkor ilyen alacsonyan jár a képzelete, amikor Kemény elvtárs olyan szépen beszél: „mint egy falat kenyér”. Jól érezte magát a helyén, ismerte mestersége csínját-bínját, szerette, ahogy omlik a szén, a csillék csikorgása kellemes zene volt a fülének, a csöpögő, örökké nedves főte a szívéhez nőtt, szerette a Béke brigádot, a Hároméves Tervvel a Jövőért Előre nevű brigádot, a Jósákát, a Pistákat, az Alfrédokat is, mert még azokból is akadt egy-kettő. Ők voltak az élete, a cimborái. Hej, azok a Négycsöcsű kocsmái esték a habzó sörrökkel, nincs is annál szebb a világon! Eltréfálgatni, kiválogatni a szavakból a javát, egyet-egyet káromkodni, de amúgy bányász módra!

– Nem baj, hogy világeletemben csak vajúr voltam? Nem értek én máshoz.

– Béres elvtárs, nyugalom, nyugalom, ellenkezőleg, az az érdemed, hogy tőről metszett bányász vagy, munkás, igazi, derék kommunista, éppen emiatt most máshol van rád szükség. Gazdasági vonalra helyezünk. Nézd, bevallom – krákogott egyet – még magam sem tudom, hogy hová. Tanakodunk, tanakodunk. Naponta változik a front, hol itt gyengül, hol ott gyengül. Na, igen, erősödik is. Erősödik. Nő az ereje. Várj türelemmel néhány napot! Ugye, megengeded, hogy egy-két napot még eltöprengjünk a sorsodon? Rövidesen jelentkezünk.

Béres József kóválygó fejjel hagyta el a pártbizottság épületét. A szél havat kavart az utcán, elzúgott a csenevész bokrok ágai közt, csak úgy sivített. Hát nem valami fényes a mi pártbizottságunk, nézett vissza az épületre, de majd újat építünk nemsokára. A tisztí kaszinót meg eltöröljük a föld színéről. Ezekkel a szűkös, de méltányos, a helyhez illő gondolatokkal a fejében nézett szembe a szélvihar mesterkedéseivel, miközben valójában két érzés fűjt benne egymással szemben, akár a kinti szél: egyszerre szorongott és egyszerre kelt életre benne valami szikrázó, erőteljes öröm.

„Kommunista voltam, a párt katonája, belenyugodtam a Párt határozatába. Mit tagadjam, mint kissé tudatlan, de némi politikai képzettséggel bíró ember, örültem, hogy följebb kerülhetek.”

Tudta, hogy mi a káder! De mennyire hogy tudta! A múlt heti *szemenáriumon* éppen erről is szó esett Butykai elvtárs előadásában. 73 Béres elvtárs mint kissé műveletlen, „*kissé tudatlan*”, darabos, bár-dolatlan ember nem tudta, hogy amikor *szemenáriumra* jár, akkor igazából szemináriumra jár, a szeminárium neki *szemenárium* volt, és ha hűségeselek akarunk maradni a krónikához, márpedig hűségeselek szeretnénk lenni hozzá a legutolsó ízig, akkor bizony egyszer s mindenkorra jó lesz megjegyeznünk: ha szemináriumot írunk, mi beszélünk, ha *szemenáriumot* írunk, akkor pedig Béres elvtárs beszél. Ezen a szemináriumon hallotta Butykai elvtárstól, hogy az első öt éves tervnek ötvenezer új káderre van szüksége. Jó, de mit csinál egy káder? Konkrétan. Igazából? Szemébe szökött a Négycsöcsű, ej, te Négycsöcsű, lehet, hogy utoljára látlak? Mi az, mi ez a nagy csönd? A pult előtt egy ismeretlen férfi áll-dogált, elég jó ruhában, mögötte a földön egy jókora bőrrönd volt, mintha utazna valahova, vagy éppen érkezne valahonnét.

– Aztán jól lehet itt keresni? – kérdezte az egyik nőtől, aki nő léteére maga a csapos volt. Jó markos csecsekkel, jó markos asszony-ság. Volt is rend!

– Azt mondják, az a hír, hogy nemsokára még emelik is a bányászok bérét, kiemelve.

Mellesleg jól hallotta, a bányászok bérét nemsokára emelni fogja a..., csak azt nem tudta, hogy mi fogja, a párt vagy a kormány. Szerintünk a párt emeli nemsokára, csak úgy mondják majd, hogy a kormány. Bár a kettő ugyanaz, de leginkább egy elvtárs emeli oda főnről, az, akire Önök is gondolnak, az, aki mindig szónokolni szokott, a nagygyűlések oltárán a Szentháromsággal a háta mögött.

– Na, minden jót! – köszönt el a férfi, s jött vissza máris az ajtóból. – Ezt meg itt felejttem, jól kezdődik – dörmögte, s fölvette a bőrröndjét.

– Jó szerencsét! Ha ugyan – mondta neki az asszony-ság.

– Teréz, Teréz, miket nem beszélsz?! Ha ugyan! Mit ha ugyan?! Így fogadod az új bányászokat?

Országszerte szívszakadva toboroztak, a mi messzi városunkban is fölmeszelték az egyik ház falára: GYERE BÁNYÁSZNAK! Ment is Opre Laci rögtön a nyolcadik után, hogy megszabaduljon végre részeges mostoha-apjától, s meg sem állt Szórványosig, kész véletlen, hogy nem futott össze Béressel, de az is lehet, hogy összefutott vele, és Béres azzal bízatta, fiam, csak nőj még egy kicsit, néhány év múlva, ha leszolgárod a katonaidődet, akár még Párttitkár, sőt káder is lehetsz. A fehér mondat évről évre

fakult, végre egészen lemosta az eső, és új feliratot mázoltak a falra: GYERE VISSZA A BÁNYÁBÓL, HÜLYE GYEREK! Szórol szóra igaz, mi magunk is láttuk 1956 őszén.

74 Egyelőre azonban még nem jár az eső a mi kis messi városunkban, nagy aszályok követik egymást, Béres a szórványosi *korcsmában*, a Négycsöcsűben tovább korholja Terézt:

– Fogadjunk, hogy egyebet is összehordtál, de most eltekintek tőle, mert te adod egész Szórványoson a legjobb sört.

Inkább atyáskodva mondta, mintsem szigorúan, végeredményben derék asszony, meg tudja zabolázni a lóköttöket.

– Mi a probléma, párttitkár elvtárs? – fordult oda a másik nőszemély, a másik csapos hátulról, ahol a poharakat rakosgatta, és akitől értelmet nyert a kocsma neve, a Négycsöcsű: – Mi nem povedálunk, dolgozunk, annyi az egész.

– Hagyjuk. Én is egyszerű vendég vagyok, csak épp nem szeretném, ha povedálnának – mondta Béres, azzal fölhajtotta a habot meg ami kevés lötyögött még a pohár alján; fölkapta az *aknatáskáját*, amelyről pironkodva tudta meg ugyanettől a nem povedáló nőszemélytől, hogy az bizony nem *akna-*, hanem *aktatáska*.

Gondterhelt arccal nyitott be a házba. Marika csodálkozva nézett fölrá a lábos tájékaról:

– Hogyhogy? – kérdezte – Még csak négy óra.

– Volt egy kis dolgom a városban – morogta kelletlenül. Ugyanis: „*Addig egy szót sem!*”

Reggel folytatta megszokott életét, másnap reggel, harmadnap is. A hetedik napon viszont megcsördült ismét a telefon:

– Itt Kemény! Béres elvtárs, eldőlt, a Mezőkerbe mész személyzetisnek. Jó munkát kérünk tőled, folytasd, amit a bányában kezdtél, most a munka más vonalán. Az Ifjúmunkás utcában Kiliti elvtársnál, az igazgatónál jelentkezel. Kicsit hosszú neve van ennek a vadonatúj izének, a Mezőkernek, fölírtam erre a cédulára: Zöldség- és Gyümölcsfelvásárló Nagykereskedelmi Vállalat. Jó szerencsét!

Béres József is azzal köszönt el, jó szerencsét, még nem tudta, hogy egy időre, talán mindörökre hátra hagyta a szerencséjét.

1950. december elseje volt. Péntek. Az idő vonalán.

Isten hozzád, Béres elvtárs, Isten veled, jó szerencse!